

Sygn. akt I C 434/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Irena Żarnowska-Sporysz

Protokolant: st. sekr. sądowy Alina Pieczara

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2013 r. w Krakowie

sprawy z powództwa **Banku (...) S.A. z siedzibą w W.**

przeciwko **M. P.**

o zapłatę

I. uchyla nakaz zapłaty z dnia 11 stycznia 2012 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie I Nc 434/11 i powództwo oddala,

II. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 18 259 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

IC 432/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 listopada 2011r Bank (...) S.A z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym od M. P. kwoty 294.430,61 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 lipca 2011r i kosztami postępowania.

W uzasadnieniu podał , że jest wierzycielem pozwanego z tytułu niespłaconego kredytu udzielonego przedsiębiorstwu (...) Spółka z o. o.”, którego zabezpieczeniem był weksel in blanco wystawiony przez kredytobiorcę a poręczony właśnie przez pozwanego . Pozwany został więc wezwany do zapłaty należności z uzupełnionego przez bank weksla do kwoty istniejącego na dzień wypełnienia weksla zadłużenia której to należności nie zapłacił .

Do wydanego przez Sąd Okręgowy dnia 11 stycznia 2012r nakazu zapłaty pozwany M. P. złożył zarzuty i wniósł o jego uchylenie i oddalenie powództwa , a także zasądzenie kosztów postępowania .

W uzasadnieniu pozwany stwierdził , że nie kwestionuje faktu złożenia podpisu na wekslu in blanco jako poręczyciel wekslowy , ale zaznaczył , że do weksla wg. jego najlepszej wiedzy nie została sporządzona deklaracja wekslowa mówiąca o warunkach wypełnienia weksla. Podniósł też , że zgodnie z treścią umowy kredytowej wymagalność spłaty ostatniej raty kredytu upłynęła 30 maja 1998r, nie mówiąc o ratach wcześniejszych zatem zgodnie z treścią art. 118 kc roszczenie jest przedawnione. Jest to roszczenie związane z prowadzoną przez bank działalnością gospodarczą i przedawnia się w terminie trzech lat.

Bank więc sporządził na dzień 14 lipca 2011r wyciąg z ksiąg banku na przedawniony kredyt a następnie na taki przedawniony kredyt uzupełnił weksel in blanco opatrując go sumą wekslową i terminem płatności oznaczonym na dzień 14 lipca 2011r, klauzulą bez protestu

i miejscem płatności weksla, informując o powyższym pozwanego pismem z dnia 14 lipca 2011r będącym wezwaniem do wykupu weksla i przesyłając mu z tą samą datą wezwanie do zapłaty sumy wekslowej.

Do wypełnienia weksla doszło po przedawnieniu roszczenia ,zatem z nadużyciem art. 5 kc.

Poręczyciel weksla in blanco o charakterze gwarancyjnym nie może w nieskończoność odpowiadać za dług wystawcy weksla . W przypadku braku porozumienia wekslowego co do oznaczenia daty płatności – termin przedawnienia wekslowego należy liczyć od dnia wymagalności wierzytelności zabezpieczonej wekslem.

Z ostrożności jedynie procesowej pozwany podniósł także zarzut braku zgody małżonki poręczyciela na udzielenie poręczenia kredytu w wysokości 150.000,00 zł co było sprzeczne z treścią art. 36 par. 1 krio w wersji obowiązującej w dacie składania poręczenia tj.

28 listopada 1996r. Była to niewątpliwie czynność przekraczająca zwykły zarząd, a zatem jest nieważna .

Pozwany podniósł też zarzut co do wysokości kwoty długu opiewającego na sumę 294.430,61 zł bowiem według wiedzy pozwanego kredytobiorca w jakimś zakresie spłacił kredyt.

Podniósł też pozwany ,że jako poręczyciel wekslowy nie był informowany przez bank

o czynnościach dokonywanych z kredytobiorcą . Zgodnie z art. 879 kc czynności prawne dokonywane przez dłużnika z wierzycielem po udzieleniu poręczenia nie mogą w żaden sposób zwiększać odpowiedzialności poręczyciela . Zasada ta obowiązuje również na gruncie prawa wekslowego.

Wniosek pozwanego o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty - oddalony przez Sąd Okręgowy - został ostatecznie uwzględniony przez Sąd Apelacyjny.

Ustosunkowując się do zarzutów pozwanego powodowy bank zauważa ,że zarzut przedawnienia nie ma zastosowania bowiem nie mamy do czynienia z wekslem gwarancyjnym o czym świadczy brak deklaracji wekslowej. Ponadto bank podkreśla ,że do przedawnienia nie doszło gdyż bank dochodził od kredytobiorcy należności kredytowej na drodze postępowania egzekucyjnego wszczynając kilkakrotnie takie postępowania .

Zarzut braku zgody małżonki poręczyciela na poręczenie może skutkować co najwyżej ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku osobistego . Zarzut co do wysokości długu jest zupełnie gołosłowny- gdyż pozwany nie podaje na czym miałyby jakkolwiek niezgodność banku polegać . Wyciąg z ksiąg banku ma walor dokumentu urzędowego.

Bank też nie uchybił obowiązkowi z art. 880 kc gdyż pozwany nie jest poręczycielem w rozumieniu prawa cywilnego tylko wekslowego a to prawo nie wskazuje na obowiązek informowania poręczyciela o czynnościach dokonywanych z dłużnikiem .

Sąd ustalił :

Dnia 28 listopada 1996r pomiędzy (...) Bankiem (...) S.A w Ł. zwanym dalej (...) S.A (którego następcą prawnym jest obecnie powodowy bank),

a przedsiębiorstwem (...) „ Spółka z.o.o. w K. doszło do zawarcia umowy na kredyt krótkoterminowy w kwocie 150.000,00 zł . Kredyt miał być spłacony przez

„ D. „Spółkę z .o.o. w ośmiu ratach po 20.000,00 zł każda przy czym ostatnia

w wysokości 10.000,00 zł w terminie do 21 sierpnia 1997r.

Do umowy sporządzono aneks, w którym zmieniono jej warunki a konkretnie ustalono inne wysokości i terminy spłat rat kredytu w taki sposób, że ostatnia rata w wysokości 13.000,00 zł miała być spłacona do 30 maja 1998r.

D. : kopia umowy kredytowej nr (...) i aneks – k. 138-140

Zabezpieczeniem kredytu był między innymi weksel in blanco wystawiony został przez kredytobiorcę – (...) Sp. z o.o. w imieniu której podpisał go prezes M. P., który też na odwrocie weksla podpisał go już jako osoba fizyczna opatrując słowami „poręczam całość kwoty wekslowej”.

Małżonka poręczyciela M. P. nie udzielała zgody na to poręczenie. Nie sporządzono deklaracji wekslowej.

D. : weksel (oryginał w kasie panczernej) – kopia w aktach – k. 24

Ponieważ kredytobiorca nie spłacił w terminie kredytu bank już w lutym 1999r wystawił bankowy tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności i rozpoczął na jego podstawie egzekucję skierowaną do majątku kredytobiorcy czyli Spółki ” D.”. Egzekucja okazała się jednak bezskuteczna. Dnia 08 grudnia 2001r komornik zawiadomił wierzyciela

o bezskutecznej egzekucji, a 16 maja 2003r ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 53/00, z tego powodu umorzył postępowanie egzekucyjne.

D. : kopia zawiadomienia i postanowienia komornika – k. 152, 153

Następne postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku – (...) Sp. z o.o. zakończyło się również umorzeniem postępowania wobec bezskutecznej egzekucji dnia

08 czerwca 2004r –

dow: kopia postanowienia Komornika –k. 156,

W 2007r Bank złożył kolejny wniosek egzekucyjny do komornika – skierowany tym razem do majątku (...) Sp. z o.o. oraz wspólników spółki – ale to postępowanie również zakończyło się umorzeniem wobec bezskutecznej egzekucji w 2009r

D. ; wniosek egzekucyjny i postanowienie komornika z dnia 18.05.2009r –k. 157- 160

W dniu 14 lipca 2011r – Bank (...) S.A. (następca prawny kredytowego banku) wystawił wyciąg z ksiąg bankowych, w którym wskazał, że jego wierzytelności wynikające z umowy kredytowej nr (...) z dnia 28.11.1999r na kredyt krótkoterminowy wynoszą na dzień 14 lipca 2011r 294.430.61 zł w tym kapitał w wysokości 88.000,00 zł,

a reszta to odsetki umowne i ustawowe.

D.: oryginał – wyciągu –k. 12.

Jednocześnie w tej samej dacie Bank uzupełnił weksel in blanco wystawiony przez kredytobiorcę (...) Sp. z o.o. - wpisując w nim kwotę do zapłaty 294.430.61 zł, termin płatności na dzień 14 lipca 2011r i miejsce płatności czyli P. – Bank.

D.: - kopia weksla –k. 24

Bank wysłał tego samego dnia tj. 14 lipca 2011r - do pozwanego M. P. jako poręczyciela wekslowego - wezwanie do wykupu tak wypełnionego weksla informując go, że terminem płatności kwoty wekslowej jest 14 lipca 2011r, a ewentualne odsetki naliczane będą od daty 15 lipca 2011r.

D.: wezwanie do wykupu weksla –k. 21 .

Poręczyciel M. P. nie wykupił weksla .

Tak opisany stan faktyczny jest bezsporny ,opiera się wyłącznie na dokumentach , których treści ani wiarygodności żadna ze stron nie kwestionuje . Pod tym względem dowody te nie wymagają zatem bliższego omówienia. Nie było też potrzeby przeprowadzania dowodu z przesłuchania stron bo wszystko co istotne dla rozstrzygnięcia wynika z przedstawionych przez strony dokumentów .

Sąd zważył:

Powodowy bank dochodzi roszczeń z weksla .

Pozwany M. P. złożył bowiem na wekslu in blanco wystawionym przez (...) Spółkę z o.o. – swój podpis opatrując go słowami „ poręczam całość kwoty wekslowej” .

Weksel in blanco jest wekslem gwarancyjnym składanym na zabezpieczenie stosunku umownego zachodzącego pomiędzy wystawcą weksla , a osobą której weksel jest wręczany np. udzielonego kredytu. W chwili jego wystawienia nie jest jeszcze wekslem dlatego ,że nie zawiera wszystkich potrzebnych dla ważności weksla elementów. Zawiera on już jednak zobowiązanie wekslowe . Z chwilą prawidłowego uzupełnienia takiego weksla in blanco zgodnie z wolą wystawcy lub akceptanta staje się on wekslem . Uzupełnienie weksla winno odbyć się z zachowaniem reguł wynikających z prawa wekslowego – art.1,2, 101, 102. Zgodnie z treścią art. 32 pr. wekslowego – poręczyciel odpowiada tak samo jak ten za kogo poręczył . W tym przypadku poręczyciel poręczył za wystawcę weksla. Prawo wekslowe nie określa, jakimi zarzutami może zasłaniać się wobec posiadacza weksla poręczyciel wekslowy. Skoro jednak odpowiada on tak samo, jak ten za kogo poręczył przysługuje mu prawo podnoszenia także wszelkich zarzutów, jakie przysługują tej osobie. Tak więc poręczyciel wekslowy może podnosić przeciwko wierzycielowi posiadającemu weksel zarzuty :

- a) obiektywne służące każdemu dłużnikowi wekslowemu przeciwko każdemu posiadaczowi weksla;
- b) subiektywne oparte na jego osobistych stosunkach z posiadaczem weksla;
- c) subiektywne oparte na stosunkach osobistych osoby, za którą poręczył z osobą posiadającą weksel, jeżeli według prawa wekslowego osobie tej przysługuje prawo zasłaniania się takimi zarzutami .

Takim zarzutem natury obiektywnej jest niewątpliwie zarzut przedawnienia roszczenia .

Przedawnienie w prawie wekslowym określa przepis art. 70 i 71.

Z art. 70 pr. wekslowego wynika ,że roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat licząc od dnia płatności weksla . Płatność zaś może być w myśl art. 33 prawa wekslowego określona między innymi „ w oznaczonym dniu” – tak jak się stało w przypadku przedmiotowego weksla ,w którym określono datę płatności weksla. Od tej daty biegnie więc termin przedawnienia. W omawianym przypadku od daty płatności weksla tj. 14 lipca 2011r do daty wniesienia niniejszego pozwu nie upłynął rok więc roszczenie nie byłoby przedawnione ***gdyby wskazany w wekslu termin płatności nie opiewał na datę przed upływem której roszczenie się już przedawniło .***

Roszczenie wekslowe nie może istnieć w nieskończoność i to bez względu na rodzaj weksla. W przypadku weksla in blanco dochodzenie roszczenia jest możliwe w terminie trzyletnim od daty płatności wpisanej na wekslu – pod warunkiem wszakże , że przed tą datą płatności wynikającą z weksla roszczenie nie ulegnie przedawnieniu.

Vide -tak w orzeczeniu SA :I ACa 1364/12 wyrok s.apel. 2013-04-11 w Łodzi LEX nr 1313325

Czym innym jest przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego, a czym innym przedawnienie wekslowe. Obie instytucje różnią się istotnie między innymi, co do początku biegu przedawnienia. Termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, zgodnie z regułą art. 120 k.c., rozpoczyna bieg od dnia, w którym świadczenie ze stosunku podstawowego stało się wymagalne. Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia z weksła własnego skierowanego przeciwko wystawcy weksła własnego, zgodnie z art. 70 w związku z art. 103 i 104 ustawy z 1936 r. - Prawo wekslowe, liczy się od dnia płatności weksła. Tę samą zasadę stosuje się do weksli in blanco. Przedawnienie praw z weksła in blanco nie rozpoczyna biegu do czasu jego wypełnienia. Przedawnienie roszczenia z weksła wręczonego bez wypełnienia daty płatności i bez zastrzeżeń, co do tej daty, rozpoczyna się z dniem płatności wpisanym na wekslu przez wierzyciela wekslowego. **Treścią upoważnienia zawartego w deklaracji wekslowej towarzyszącej wystawieniu weksła in blanco, wręczanego dla zabezpieczenia określonego roszczenia, jest objęcie uzupełnienie weksła przed upływem terminu przedawnienia roszczenia** podlegającego zabezpieczeniu. Odnosi się to również do przypadków użycia w deklaracji wekslowej zwrotu przewidującego możliwość wypełnienia weksła w każdym czasie oraz opatrzenia go datą płatności według uznania wierzyciela.

Ponieważ nie sporządzono deklaracji wekslowej – kwestię przedawnienia odnieść należy do stosunku podstawowego z którym związane jest zobowiązanie wekslowe. Tym stosunkiem podstawowym jest umowa poręczenia. Pozwany był poręczycielem kredytu, którego termin spłaty ostatniej raty – zgodnie z treścią umowy kredytowej - minął w maju 1998r. Od tamtej pory do 14 lipca 2011r – kiedy po raz pierwszy przesłano pozwanemu wezwanie do wykupu weksła – ani nie informowano go o tym co dzieje się z kredytem ani nie dochodzono od niego zwrotu kredytu tak jak to miało miejsce w przypadku kredytobiorcy - wystawcy weksła (...) Sp. z o.o.. Roszczenia banku z umowy kredytowej są roszczeniami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej i jako takie przedawniają się z upływem 3 lat od daty wymagalności. Ten trzyletni termin w stosunku do poręczyciela minął więc w 2001r. Nie przerwało bowiem biegu terminu przedawnienia w stosunku do poręczyciela dochodzenie należności od kredytobiorcy- wystawcy weksła. Wystawca weksła i poręczyciel odpowiadają jak dłużnicy solidarni zgodnie z treścią art. 47 prawa wekslowego. Dla każdego z nich zatem jako dłużników solidarnych zgodnie z regułą art. 371 i 372 kc - termin ten biegnie oddzielnie i niezależnie od siebie.

Vide - **wyrok s.apel. 2012-09-19** w Warszawie

LEX nr 1238229

Skierowanie pozwu przeciwko jednemu z ewentualnych podmiotów ponoszących odpowiedzialność solidarną nie przerywa biegu przedawnienia w stosunku do pozostałych dłużników solidarnych. Teza ta ma zastosowanie także do przyczyny przerwania biegu przedawnienia spowodowanej wszczęciem przeciwko jednemu z dłużników solidarnych lub tylko przeciwko niektórym z nich postępowania egzekucyjnego. Oznacza to, że przedawnienie przeciwko pozostałym dłużnikom nadal biegnie i jeżeli zakończy się przed wypełnieniem weksła, to wierzyciel nie ma prawa wypełnić przeciwko tym dłużnikom weksła in blanco. Jak stanowi art. 47pr.weksl. - kto weksel wystawił, przyjął, indosował lub zań poręczył, odpowiada wobec posiadacza solidarnie. Do zobowiązania dłużników wekslowych mają więc odpowiednie zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego dotyczące wielości dłużników. Ze względu na specyfikę zobowiązania wekslowego przepisy te nie mogą być jednak stosowane wprost, a w niektórych przypadkach nie mają ogóle zastosowania.

Do zobowiązań wekslowych ma pełne zastosowanie art. 371 k.c., zgodnie z którym działania i zaniechania jednego z dłużników solidarnych nie mogą szkodzić współdłużnikom (S. Grzybowski (w:) System prawa cywilnego, t. III, część 2, Wrocław 1976, s. 1021; I. Rosenblüth, Prawo..., s. 541 na tle art. 10 k.z.; A. Szpunar, Komentarz..., art. 47, teza 3e oraz tegoż, O solidarnej..., s. 14). Według art. 372 k.c. przerwanie lub zawieszenie biegu przedawnienia w stosunku do jednego z dłużników solidarnych nie ma skutku względem współdłużników. Przepis ten odpowiada art. 71 pr. Wekslowego, w myśl którego przerwanie biegu przedawnienia ma skutek jedynie wobec tego dłużnika wekslowego, którego dotyczy przyczyna przerwania. Vide- **Orzeczenie SN** z dnia 2 marca 1934 r. **IC 1045/33**

Przewidziana w art. 73 prawa wekslowego z 14 listopada 1924 (Dz. U. poz. 926) zasada, iż przerwa przedawnienia skuteczna jest jedynie wobec tego dłużnika wekslowego, którego dotyczy przyczyna przerwy, stosuje się nie tylko do przypadków przerwania przedawnienia z art. 71 pr. weksl., lecz także do przewidzianego w art. 103 pr. weksl. przypadku zgłoszenia wniosku o udzielenie klauzuli egzekucyjnej. OSN(C) 1934/10/651 **49618**

Vide – wyrok SN z 19.11.2004 V CK 228/04 - Roszczenie z weksla własnego przeciwko wystawcy oraz poręczycielom przedawnia się z upływem lat trzech, także wtedy, gdy weksel jako niezupełny został wręczony dla zabezpieczenia określonego roszczenia. Osoba, która złożyła podpis na wekslu in blanco, może - na podstawie art. 10 prawa wekslowego - powoływać się na niezgodność uzupełnienia blankietu z otrzymanym upoważnieniem, polegającą na dokonaniu uzupełnienia już po przedawnieniu się zabezpieczonego roszczenia lub na wstawieniu, jako terminu płatności weksla, daty późniejszej od uzgodnionej.

OSP 2005/11/130

W omawianym przypadku roszczenie w stosunku do poręczyciela przedawniło się zanim kredytowy bank przystąpił do wypełnienia weksla. Roszczenie to zatem w dacie wpisanej na wekslu jako data płatności już nie istniało.

Wobec przedawnienia roszczenia dalsze rozważania odnośnie zarzutów pozwanego dotyczących ważności czynności poręczenia wobec braku zgody na powyższe jego małżonki jak i zarzutów dotyczących wysokości roszczenia stają się zbędne. Nie mniej zacytować się godzi przepis prawa rodzinnego i opiekuńczego w wersji z daty podpisania umowy kredytowej tj. listopada 1996r - a konkretnie art. 36 i 37 k.r.i.o i uchwałę SN :

Art. 36. § 1. Oboje małżonkowie są obowiązani współdziałać w zarządzie majątkiem wspólnym.

§ 2. Każdy z małżonków może wykonywać samodzielnie zarząd majątkiem wspólnym. Do dokonania czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu potrzebna jest zgoda drugiego małżonka wyrażona w formie wymaganej dla danej czynności prawnej.

A **rt. 37.** § 1. Ważność umowy, która została zawarta przez jednego z małżonków bez wymaganej zgody drugiego, zależy od potwierdzenia umowy przez drugiego małżonka.

§ 2. Druga strona może wyznaczyć małżonkowi, którego zgoda jest wymagana, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

§ 3. Jednostronna czynność prawna dokonana bez wymaganej zgody drugiego małżonka jest nieważna.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1995 r. **III CZP 2/95**

Dla ważności poręczenia wekslowego, udzielonego przez jednego małżonka w czasie trwania wspólności ustawowej, wymagana jest zgoda drugiego małżonka wówczas, gdy poręczenie to jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym. Zgoda taka powinna być wyrażona na piśmie.

Przenosząc treść powyższych na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy iż poręczenie przez pozwanego kredytu w wysokości 150.000,00 zł czyli zawarcie umowy stanowiącej czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu – bez zgody małżonki było czynnością nieważną - bowiem małżonka dłużnika nie potwierdziła tej umowy.

Jeżeli natomiast chodzi o kwestię wysokości długu, którą zakwestionował pozwany to zarzut ten jest bezzasadny. Tutaj istotnie strona powodowa ma rację twierząc, że wysokość długu wynika z wyciągu z ksiąg bankowych, który to dokument ma rangę dokumentu urzędowego z wynikającymi z tego konsekwencjami czyli domniemaniem prawdziwości tego co zostało w nim zaświadczone – vide art. 244 kpc. Pozwany tego domniemania w żaden sposób nie obalił – ale to i tak nie ma większego znaczenia wobec bezzasadności powództwa z przyczyny przedawnienia roszczenia.

Mając powyższe na uwadze uchylono nakaz zapłaty na mocy art. 496 kpc i powództwo oddalono.

O kosztach postępowania orzeczono na mocy art. 98 kpc. Zasądzono więc na rzecz wygrywającego sprawę pozwanego zwrot uiszczonych przez niego opłat od zarzutów i koszty zastępstwa procesowego